שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____



# מבחן מסכם: מסכת ברכות: ברכות הנהנין

**משך המבחן: 45 דקות · 100 נקודות. ענו על כל השאלות. הניקוד רשום ליד כל שאלה.**

1. **חלק א: שאלות בחירה (30 נקודות)**

הקיפו את התשובה הנכונה. כל שאלה: 6 נקודות.

**1.** לפי המשנה, איזו ברכה מברכים על יין? **(6 נק')**

א. בורא פרי העץ
ב. בורא פרי הגפן
ג. בורא פרי האדמה
ד. שהכל נהיה בדברו

**2.** לפי רש"י, למה קבעו ליין ולפת ברכה משלהם? **(6 נק')**

א. כי הם גדלים רק בארץ ישראל
ב. בגלל החשיבות שלהם
ג. כי משתמשים בהם במקדש
ד. כי הם נעשים בידי אדם

**3.** איך הגמרא מיישבת את הסתירה בין "לה' הארץ ומלואה" לבין "והארץ נתן לבני אדם"? **(6 נק')**

א. פסוק אחד מדבר על שבת והשני על חול
ב. כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה
ג. פסוק אחד מדבר על ארץ ישראל והשני על חוץ לארץ
ד. פסוק אחד מדבר על צדיקים והשני על רשעים

**4.** מה העיד אביי על שתי הדרכים של רבי ישמעאל ושל רבי שמעון בר יוחאי? **(6 נק')**

א. רבים עשו כרבי שמעון בר יוחאי והצליחו
ב. רבים עשו כרבי ישמעאל והצליחו, וכרבי שמעון בר יוחאי ולא הצליחו
ג. אף אחד לא הצליח בשתי הדרכים
ד. ההלכה כרבי שמעון בר יוחאי תמיד

**5.** למה אין מברכים על שמן זית "בורא פרי הזית"? **(6 נק')**

א. כי שמן אינו חשוב
ב. כי הפרי עצמו נקרא "זית", וזו הייתה כמו "בורא פרי הפרי"
ג. כי אין אוכלים שמן לבדו
ד. כי שמן נחשב משקה ולא מאכל

2. **חלק ב: מונחים, ארמית ומבנה (30 נקודות)**

**6.** מאיזה פסוק לומדת הברייתא שצריך לברך על פירות, ומה אמר רבי עקיבא "מכאן"? **(8 נק')**

**7.** מה פירוש "סברא הוא"? ומה הסברא לפי רש"י? **(7 נק')**

**8.** תרגמו לעברית: (א) חמרא (ב) נהמא (ג) סעיד (ד) מאי שנא **(8 נק')**

**9.** השלימו: "דורות הראשונים עשו תורתן _____ ומלאכתן _____". מה ההבדל בין "קבע" ל"עראי"? **(7 נק')**

3. **חלק ג: קריאה והבנה (25 נקודות)**

קראו את הקטע מהגמרא וענו על השאלות.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל הַנֶּהֱנֶה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֹא בְּרָכָה כְּאִילּוּ נֶהֱנָה מִקָּדְשֵׁי שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ". רַבִּי לֵוִי רָמֵי: כְּתִיב "לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", וּכְתִיב "הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם"! לָא קַשְׁיָא כָּאן קוֹדֶם בְּרָכָה, כָּאן לְאַחַר בְּרָכָה.

(ברכות לה ע"א - לה ע"ב; נוסח הגמרא מתוך ספריא, כפי שהוא מופיע בשיעור 2 ביחידה)

**10.** לפי שמואל, מי שנהנה בלי ברכה "כאילו נהנה מקדשי שמים". מאיזה פסוק הוא לומד זאת, ומה הקשר בין הפסוק לדין? **(8 נק')**

**11.** מה הקושיה של רבי לוי ("רבי לוי רמי"), ומה התירוץ? **(9 נק')**

**12.** שמואל אומר "כאילו נהנה". האם מי שאכל בלי ברכה באמת נהנה מן ההקדש? למה, לדעתכם, הגמרא משתמשת במילה "כאילו"? **(8 נק')**

4. **חלק ד: שאלת חשיבה (15 נקודות)**

**13.** לפי הסוגיה, ברכה היא כמו "רשות" לקבל את העולם: לפני הברכה "לה' הארץ ומלואה", ואחריה "והארץ נתן לבני אדם". מה לדעתכם משתנה אצל אדם שעוצר לרגע לפני שהוא אוכל ומברך? האם הרעיון של הודיה לפני שנהנים שייך גם לתחומים אחרים בחיים? נמקו ותנו דוגמה. **(15 נק')**